

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (nionde avdelningen)

5 december 2013*

”Område med frihet, säkerhet och rättvisa — Förordning (EG) nr 805/2004 —
Europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar — Krav för att en dom ska intygas vara en
europeisk exekutionstitel — Situation där domen har meddelats i borgenärens medlemsstat i en tvist
mellan två personer som inte utövar affärs- eller yrkesverksamhet”

I mål C-508/12,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Landesgericht
Salzburg (Österrike) genom beslut av den 31 oktober 2012, som inkom till domstolen den
9 november 2012, i målet

Walter Vapenik

mot

Josef Thurner,

meddelar

DOMSTOLEN (nionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Safjan (referent) samt domarna J. Malenovský och
A. Prechal,

generaladvokat: P. Cruz Villalón,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Österrikes regering, genom A. Posch, i egenskap av ombud,
- Tjeckiens regering, genom M. Smolek och J. Vlácil, båda i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom T. Henze, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom W. Bogensberger och A.-M. Rouchaud-Joët, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tyska.

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 6.1 d i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 805/2004 av den 21 april 2004 om införande av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar (EUT L 143, s. 15).
- 2 Begäran har framställts i ett mål där Walter Vapenik, med hemvist i Salzburg (Österrike), har överklagat ett avslag på hans ansökan om utfärdande av en europeisk exekutionstitel avseende en tredskodom mot Josef Thurner, med hemvist i Oostende (Belgien). Skälet för avslaget var att talan mot Josef Thurner, en konsument, inte hade väckts i den medlemsstat där han hade sin hemvist.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning nr 805/2004

- 3 Skälen 8, 9 och 20 i förordning nr 805/2004 har följande lydelse:
 - ”(8) I slutsatserna från Tammerfors ansåg Europeiska rådet att tillgång till förfarandet för att utverka verkställighet i en annan medlemsstat än den där domen har meddelats bör påskyndas och förenklas genom att man avskaffar alla mellanliggande åtgärder som måste vidtas innan verkställighet kan ske i den medlemsstat där verkställighet begärs. En dom som har intygats vara en europeisk exekutionstitel av den domstol som har meddelat domen bör i fråga om verkställighet behandlas som om den hade meddelats i den medlemsstat där verkställighet begärs. ... Formerna för verkställande av sådana domar bör även i fortsättningen bestämmas av nationell lag.
 - (9) Ett sådant förfarande bör erbjuda betydande fördelar jämfört med det exekvaturförfarande som föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område [EGT L 12, 2001, s. 1, i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 1496/2002 av den 21 augusti 2002 (JO L 225, s. 13, nedan kallad förordning nr 44/2001)], eftersom det inte behövs något godkännande från domstolen i ytterligare en medlemsstat, med den tidsåtgång och de kostnader som det innebär.
 - ...
 - (20) Borgenären bör själv kunna välja mellan att ansöka om ett intyg om en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar eller att använda sig av systemet med erkännande och verkställighet enligt förordning (EG) nr 44/2001 eller någon annan gemenskapsrättsakt.”
- 4 Artikel 1 i samma förordning har följande lydelse:

”Syftet med denna förordning är att införa en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar, vilket, genom att det fastställs miniminormer, kommer att möjliggöra fri rörlighet för domar, förlikningar som ingåtts inför domstol och officiella handlingar i alla medlemsstater utan att erkännande och verkställighet skall föregås av mellanliggande förfaranden i den medlemsstat där verkställighet begärs.”

5 I artikel 3.1 i förordningen föreskrivs följande:

”Denna förordning skall tillämpas på domar, förlikningar som ingåtts inför domstol och officiella handlingar avseende obestridda fordringar.

En fordran skall anses som obestridd, om

- a) gäldenären uttryckligen har godkänt den genom att medge den eller genom en förlikning som godkänts av domstolen eller som ingåtts inför domstolen under förfarandet, eller
- b) gäldenären aldrig har bestritt den i enlighet med relevanta processuella krav i ursprungsmedlemsstatens lagstiftning under domstolsförfarandet, eller
- c) gäldenären först har bestritt fordran under domstolsförfarandet men därefter inte har inställt sig personligen eller företrätts av ombud vid domstolsförhandlingen avseende denna fordran, under förutsättning att ett sådant handlande innebär ett tyst godtagande av fordran eller av de förhållanden som görs gällande av borgenären enligt ursprungsmedlemsstatens lagstiftning, eller
- d) gäldenären uttryckligen har godkänt den i en officiell handling.”

6 Artikel 6 i samma förordning har rubriken ”Krav för intyg om europeisk exekutionstitel”. I punkt 1 i den artikeln föreskrivs följande:

”1. En dom avseende en obestridd fordran som har meddelats i en medlemsstat skall vid varje ansökan till den domstol som har meddelat domen intygas vara en europeisk exekutionstitel, om

- a) domen är verkställbar i ursprungsmedlemsstaten, och
- b) domen inte strider mot reglerna om domstolsbehörighet i kapitel II avsnitt 3 och 6 i förordning (EG) nr 44/2001, och
- c) domstolsförfarandena i ursprungsmedlemsstaten uppfyllde kraven i kapitel III, när en fordran är obestridd i den mening som avses i artikel 3.1 b eller c, och
- d) domen meddelades i den medlemsstat där gäldenären hade sin hemvist i den mening som avses i artikel 59 i förordning (EG) nr 44/2001, i fall där
 - en fordran är obestridd i den mening som avses i artikel 3.1 b eller c, och
 - rör ett avtal som har ingåtts av en person, konsumenten, för ändamål som kan anses ligga utanför dennes affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, och
 - gäldenären är konsumenten.”

7 Genom kapitel III i förordning nr 805/2004 inrättas miniminormer för förfaranden om obestridda fordringar.

Förordning nr 44/2001

8 Skäl 13 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”Vid försäkrings-, konsument- och anställningsavtal bör den svagare parten skyddas genom behörighetsbestämmelser som är förmånligare för dennes intressen än de allmänna bestämmelserna.”

9 I avsnitt 4 i kapitel II i förordning nr 44/2001 återfinns artikel 15.1, vilken har följande lydelse:

”1. Om talan avser avtal som har ingåtts av en person, konsumenten, för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, gäller i fråga om behörigheten ... bestämmelserna i detta avsnitt

- a) om avtalet gäller köp av varor där betalningen skall erläggas i särskilda poster, eller
- b) om avtalet gäller lån som skall återbetalas i särskilda poster eller någon annan form av kredit om lånet eller krediten var avsedd att finansiera köp av varor, eller
- c) i övriga fall, om avtalet har ingåtts med en person som bedriver kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet i den medlemsstat där konsumenten har hemvist eller, på något sätt, riktar sådan verksamhet till den medlemsstaten eller flera stater, däribland den medlemsstaten, och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet.”

10 Artikel 16.1 och 16.2 i samma förordning har följande lydelse:

”1. Konsumenten får väcka talan mot den andra avtalsparten antingen vid domstolarna i den medlemsstat där denne har hemvist eller vid domstolen i den ort där konsumenten har hemvist.

2. Talan mot en konsument får av den andra avtalsparten väckas endast vid domstolarna i den medlemsstat där konsumenten har hemvist.”

11 Enligt artikel 35.1 i samma förordning ska ”[e]n dom ... inte erkännas om den strider mot bestämmelserna i avsnitten 3, 4 och 6 i kapitel II”.

12 I avsnitten 3, 4 och 6 i kapitel II i förordning nr 44/2001 finns bestämmelser om behörighet vid försäkringstvister, behörighet vid konsumenttvister och exklusiv behörighet.

13 Artikel 43.1 i förordningen har följande lydelse:

”Båda parter får söka ändring av beslutet i anledning av ansökan om verkställighetsförklaring.”

14 I artikel 45.1 i förordningen föreskrivs följande:

”1. Den domstol vid vilken ansökan om ändring görs enligt artikel 43 eller 44 får avslå en ansökan om verkställighetsförklaring eller upphäva verkställighetsförklaringen endast på någon av de grunder som anges i artiklarna 34 och 35. Den skall meddela sitt avgörande utan dröjsmål.”

Förordning (EG) nr 593/2008

15 Skälen 23 och 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) (EGT L 177, s. 6) har följande lydelse:

”(23) När det gäller avtal som har ingåtts med parter som anses vara svagare, bör dessa parter skyddas med hjälp av lagvalsregler som är mer gynnsamma för dessa parter intressen än de allmänna reglerna.

(24) I fråga om konsumentavtal bör lagvalsregeln göra det möjligt att minska utgifterna för att lösa tvister i dessa ärenden, som ofta rör små belopp, och ta hänsyn till utvecklingen av ny teknik för distansförsäljning. För att uppnå överensstämmelse med förordning (EG) nr 44/2001 bör man

dels låta begreppet 'riktad verksamhet' vara ett villkor för tillämpningen av konsumentskyddsregeln, dels se till att begreppet tolkas på samma sätt i förordning (EG) nr 44/2001 och den här förordningen ...”

16 Artikel 6.1 i samma förordning har följande lydelse:

”1. Avtal som ingås av en fysisk person för ändamål som kan anses ligga utanför hans eller hennes näringsverksamhet ('konsumenten'), med en annan person som agerar inom ramen för sin näringsverksamhet ('näringsidkaren'), ska ... vara underkastade lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort, under förutsättning att näringsidkaren

a) bedriver sin affärsverksamhet eller yrkesverksamhet i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort, eller

b) på något sätt riktar sådan verksamhet till det landet eller till flera länder, inbegripet det landet,

och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

17 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att Walter Vapenik väckte talan vid Bezirksgericht Salzburg (Österrike) med yrkande om att Josef Thurner skulle förpliktas att till honom betala 3 158 euro jämte ränta och kostnader, med hänvisning till ett låneavtal mellan de båda. Walter Vapenik väckte talan vid denna österrikiska domstol med hänvisning till att parterna hade avtalat att den skulle anses vara domstolen på orten för avtalets fullgörande. Ingen av parterna utövade affärs- eller yrkesverksamhet, vare sig när avtalet ingicks eller när talan väcktes.

18 Trots att Josef Thurner delgavs stämningen och kallelsen till förhandling genom stämningsman i Belgien inställde han sig inte till förhandlingen. Bezirksgericht Salzburg meddelade då tredskodom i målet. Domen delgavs Josef Thurner per post. Han överklagade inte domen, som följaktligen vann laga kraft och blev verkställbar.

19 Walter Vapenik ansökte därefter vid Bezirksgericht Salzburg om att denna domstol i enlighet med förordning nr 805/2004 skulle intyga att domen var en europeisk exekutionstitel. Domstolen avslag ansökan med hänvisning till artikel 6.1 d i samma förordning, eftersom talan mot Josef Thurner, konsumenten, inte hade väckts i den medlemsstat där han hade sin hemvist.

20 Walter Vapenik överklagade detta avgörande till den hänskjutande domstolen och gjorde därvid gällande att kraven för intyg om europeisk exekutionstitel enligt artikel 6.1 a–c i förordning nr 805/2004 var uppfyllda, eftersom låneavtalet hade ingåtts mellan två privatpersoner. Artikel 6.1 d i denna förordning, i vilken det föreskrivs att en exekutionstitel ska utfärdas bland annat när konsumentens avtalskontrahent handlar inom ramen för sin affärs- eller yrkesverksamhet, var enligt Walter Vapenik därför inte tillämplig i det nationella målet.

21 Mot denna bakgrund beslutade Landesgericht Salzburg att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Ska artikel 6.1 d i förordning ... nr 805/2004 tolkas så, att denna bestämmelse enbart är tillämplig på avtal i vilka näringsidkare är borgenärer och konsumenter är gäldenärer, eller räcker det att gäldenären är konsument, så att bestämmelsen är tillämplig även på fordringar mellan konsumenter?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 22 Den nationella domstolen har ställt tolkningsfrågan för att få klarhet i huruvida artikel 6.1 d i förordning nr 805/2004 ska tolkas så, att den även är tillämplig på avtal som har ingåtts mellan två personer som inte utövar affärs- eller yrkesverksamhet.
- 23 Det följer såväl av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten som av likhetsprincipen att ordalydelsen i en unionsbestämmelse som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för fastställandet av bestämmelsens innebörd och räckvidd i regel ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela Europeiska unionen, med beaktande av det sammanhang i vilket bestämmelsen förekommer och det mål som eftersträvas med den aktuella lagstiftningen (se, bland annat, dom av den 27 juni 2013 i mål C-320/12, Malaysia Dairy Industries, REU 2013, punkt 25 och där angiven rättspraxis).
- 24 Det följer av ordalydelsen i artikel 6.1 d i förordning nr 805/2004 att en konsument är en person som har ingått ett avtal för ändamål som kan anses ligga utanför dennes affärs- eller yrkesverksamhet. I bestämmelsen anges inte om svaret på frågan huruvida en person ska anses vara "konsument" påverkas av att dennes avtalskontrahent är näringsidkare. I vilken egenskap konsumentens avtalskontrahent ska ha ingått avtalet framgår inte heller av några andra bestämmelser i denna förordning. Eftersom bestämmelsen saknar hänvisning till medlemsstaternas lagstiftning ska innebörden och räckvidden av begreppet "konsument" i denna bestämmelse fastställas med beaktande av det sammanhang i vilket bestämmelsen förekommer och det mål som eftersträvas med förordning nr 805/2004.
- 25 För att säkerställa dels att de mål som unionslagstiftaren har eftersträvat på området för konsumentavtal iakttas, dels att konsekvensen i unionsrätten upprätthålls, ska särskilt begreppet "konsument" i annan unionslagstiftning beaktas. Med hänsyn till att bestämmelserna i förordning nr 805/2004 kompletterar bestämmelserna i förordning nr 44/2001, är bestämmelserna i sistnämnda förordning av särskild betydelse.
- 26 Det ska inledningsvis erinras om att det system för konsumentskydd som införts genom rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169) grundar sig på tanken att konsumenten befinner sig i en underlägsen ställning i förhållande till näringsidkaren, i fråga om såväl förhandlingsförmåga som informationsnivå (se, bland annat, dom av den 14 juni 2012 i mål C-618/10, Banco Español de Crédito, REU 2012, punkt 39, av den 21 mars 2013 i mål C-92/11, RWE Vertrieb, punkt 41, samt av den 30 maj 2013 i mål C-488/11, Asbeek Brusse och de Man Garabito, punkt 31).
- 27 Såsom framgår av skäl 13 i förordning nr 44/2001, är dessutom syftet med de särskilda regler som har införts genom bestämmelserna i denna förordning om behörighet vid konsumenttvister att på ett ändamålsenligt sätt skydda konsumenten, vilken måste anses vara ekonomiskt svagare och mindre erfaren i rättsliga angelägenheter än avtalskontrahenten, som är näringsidkare.
- 28 Domstolen har i detta sammanhang vid upprepade tillfällen slagit fast att artikel 15.1 i förordning nr 44/2001, i vilken begreppet "konsument" används, endast avser privata slutkonsumenter som inte utövar affärs- eller yrkesverksamhet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 mars 2013 i mål C-419/11, Česká spořitelna, punkt 32).
- 29 Behovet av att skydda de svagare parterna i avtalsförhållanden, däribland konsumenter, erkänns slutligen – såsom framgår av skälen 23 och 24 i förordning nr 593/2008 – även när det gäller att fastställa tillämplig rätt vid konsumentavtal. I artikel 6.1 i nämnda förordning föreskrivs att avtal mellan en konsument och en näringsidkare under vissa förhållanden ska vara underkastade lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort.

- 30 Genom dessa rättsliga instrument erkänns således behovet av att skydda den svagare avtalsparten när avtalet har slutits mellan en person som inte utövar affärs- eller yrkesverksamhet och en som utövar sådan verksamhet.
- 31 Med hänsyn till det i de ovannämnda unionsbestämmelserna angivna målet att skydda konsumenter, varigenom balansen mellan parterna i avtal mellan konsumenter och näringsidkare ska återupprättas, kan dessa bestämmelser inte utvidgas till att omfatta personer som inte behöver detta skydd.
- 32 Domstolen har redan slagit fast att de särskilda reglerna om behörighet vid konsumenttvister inte kan tillämpas på avtal mellan två personer som utövar affärs- eller yrkesverksamhet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 januari 1993 i mål C-89/91, Shearson Lehman Hutton, REG 1993, s. I-139, punkterna 11 och 24).
- 33 Det kan dock konstateras att det inte heller finns någon obalans mellan parterna i ett sådant avtalsförhållande som är aktuellt i det nationella målet, närmare bestämt mellan två parter som inte utövar affärs- eller yrkesverksamhet. Detta avtalsförhållande kan därför inte omfattas av det skyddssystem som är tillämpligt på konsumenter som ingår avtal med personer som utövar affärs- eller yrkesverksamhet.
- 34 Denna tolkning bekräftas av strukturen och systematiken i de särskilda reglerna om behörighet vid konsumenttvister i punkterna 1 och 2 i artikel 16 i förordning nr 44/2001. I nämnda artikel föreskrivs att det är domstolen i den ort där konsumenten har hemvist som är behörig, såväl när konsumenten väcker talan som när talan väcks mot denne. Härav följer att denna bestämmelse är tillämplig enbart på avtal i vilka det finns en obalans mellan avtalsparterna.
- 35 Dessutom ska det beaktas att bestämmelserna i förordning nr 805/2004 kompletterar bestämmelserna om erkännande och verkställighet av domar i förordning nr 44/2001.
- 36 Även om förfarandet enligt förordning nr 805/2004, varigenom intygas att en dom om en obestridd fordran är en europeisk exekutionstitel, gör det möjligt att bortse från exekvaturförfarandet enligt förordning nr 44/2001, innebär inte eventuell frånvaro av ett sådant intyg att det är omöjligt att få domen verkställd genom förfarandet i sistnämnda förordning.
- 37 Om en vidare definition av begreppet ”konsument” användes vid tillämpningen av förordning nr 805/2004 än vid tillämpningen av förordning nr 44/2001 skulle det i vissa situationer uppstå inkonsekvenser vid tillämpningen av dessa två förordningar. Undantagsbestämmelserna i den förstnämnda förordningen skulle nämligen kunna medföra att intyg om europeisk exekutionstitel inte utfärdades för en dom, trots att domen skulle kunna verkställas enligt de allmänna bestämmelserna i förordning nr 44/2001, eftersom villkoren i sistnämnda bestämmelser för att svaranden ska kunna bestrida utfärdande av en exekutionstitel med hänvisning till åsidosättande av reglerna om att det är domstolarna i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist som är behöriga inte skulle vara uppfyllda.
- 38 Av vad som ovan anförts följer att begreppet ”konsument”, i den mening som avses i artikel 6.1 d i förordning nr 805/2004, avser en person som har ingått ett avtal för ändamål som kan anses ligga utanför dennes affärs- eller yrkesverksamhet med en annan person som agerar inom ramen för sin affärs- eller yrkesverksamhet.
- 39 Tolkningsfrågan ska således besvaras på så sätt att artikel 6.1 d i förordning nr 805/2004 ska tolkas så, att den inte är tillämplig på avtal som har ingåtts mellan två personer som inte utövar affärs- eller yrkesverksamhet.

Rättegångskostnader

- 40 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (nionde avdelningen) följande:

Artikel 6.1 d i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 805/2004 av den 21 april 2004 om införande av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar ska tolkas så, att den inte är tillämplig på avtal som har ingåtts mellan två personer som inte utövar affärs- eller yrkesverksamhet.

Underskrifter